

## Methodieken en werkvormen

Programma uitvoeren - Veiligheid - "Ruig en verantwoord"



Maker: Scouting Nederland (Commissie Trainingen en Vorming)

Datum van productie: 4 maart 2015, aangepast december 2023

Kwalificatiekaart: Programma uitvoeren - Ik draag zorg voor de veiligheid tijdens activiteiten en opkomsten en geef hierin het goede voorbeeld.

Leeftijd: Explorerbegeleiding en coaches/adviseurs

roverscouts Duur: 45 minuten

Groepsgrootte: (sub)groepen van 2 à 6 personen

Locatie: Binnen

Korte inhoud:

Nadenken over grenzen aan programma's in een spelvorm met activiteitenkaartjes.

*Dit is geen officieel document van Scouting Nederland, maar is door Scouting Nederland geselecteerd omdat het een goed voorbeeld is van hoe je zelf met dit onderwerp aan de slag kunt gaan. Hierdoor kan het zijn dat sommige onderdelen van dit document niet geheel overeenkomen met wat Scouting Nederland normaal communiceert.*

Programma uitvoeren - Veiligheid - Ruig-en-verantwoord

## Ruig en verantwoord

Dit spel is een bied-spel. Elke speler of elk groepje biedt een aantal punten voor de oplossing van een probleem. Er zijn twee personen of groepjes met hetzelfde probleem. Degene die de beste oplossing heeft, krijgt de punten. Bij de ander(en) gaan de punten eraf. Aan het begin heeft elk groepje 100 punten. De maximale inzet is de helft van het aantal punten dat een groepje heeft.

De spelleider heeft van elk kaartje twee exemplaren. Als de deelnemers zich in zeven groepjes hebben verdeeld, neemt de spelleider de eerste zeven opdrachtenkaartjes in tweevoud en heeft hij of zij dus veertien kaartjes in zijn of haar handen. De eerste serie kaartjes wordt uitgedeeld aan de personen of groepen. Hierbij krijgt elke persoon of elk groepje twee kaartjes.

Op dit kaartje staat een willekeurige Scoutingactiviteit (Kaartjes zijn aan het einde van dit document te vinden). Op basis van hun eigen speltakachtergrond deelt het groepje deze activiteit in één van de volgende drie categorieën in:

1. Verantwoord, maar niet uitdagend.
2. Uitdagend, maar verantwoord.
3. Onverantwoord.

Indien de activiteit door de spelers is ingedeeld in categorie 2, dan moeten de randvoorwaarden waaronder de activiteit kan plaatsvinden worden aangegeven. Denk aan:

- Veiligheidsmaatregelen.
- Omstandigheden (regen, nacht).
- Eigenschappen terrein.
- Gesteldheid van de deelnemers (leeftijd, jongens/meiden, moe).
- Mate van begeleiding.
- Etc.

Indien de activiteit door de spelers is ingedeeld in categorie 1 of 3, dan moet de activiteit worden aangepast, zodat de activiteit wél in categorie 2 past. De groepjes krijgen nu enkele minuten de tijd om voor de twee problemen die zij hebben gekregen een oplossing te bedenken. Ook moeten ze bedenken hoeveel punten ze voor elk van de problemen inzetten.

Dan leest de spelleider één van de zeven kaartjes voor. De twee groepen die dit kaartje hebben, zeggen hoeveel zij bieden voor de oplossing. Vervolgens geven zij hun oplossingen. De groep als geheel bepaalt wie de beste oplossing heeft. De groep met de beste oplossing krijgt hun inzet erbij, de groep met de minder goede oplossing ziet hun inzet verdwijnen. Dan leest de spelleider het volgende kaartje voor. Etc. Indien er ruimte en tijd is, kan er een tweede, derde of zelfs vierde ronde gespeeld worden. Het groepje dat aan het einde de meeste punten heeft, is de winnaar.

Hieronder staat een lijst met alle activiteiten. Aan het einde van dit document zijn van al deze activiteiten kaartjes gemaakt. Per kaartje worden één of meerdere argumenten genoemd waarom deze activiteit in een bepaalde categorie zou vallen.

- Autobrand blussen.
- Britse Bulldog.
- Doorsteek door weiland met stieren.
- Egeltjes roosteren boven kampvuur.
- ATB'en dwars door een groot natuurgebied.
- Brancard-race.
- Schilderij maken met waterverf.
- Dropping van 2 km met begeleiding.
- Geen eten meegeven voor onderweg (zelf eten zoeken uit de natuur).

- Hartmassage oefenen.
- Abseilen langs een rotswand.
- Karten.
- Klimmuur bezoeken.
- Fierljeppen.
- Hardlopen (1 km).
- Highland games.
- Kanoën in de Biesbosch.
- Kippen slachten, bereiden en opeten.
- Knutselen met papier-maché.
- Nachtspel in een bos.
- Overnachten in sneeuwhol.
- Paalzitten.
- Skeeleren.
- Klootschieten.
- Mikado.
- Oriëntatiewandeling met kaart en kompas.
- Overnachten zonder tent.
- Pionieren van een 30 meter hoge JOTA-toren.
- Speurtocht met lintjes.
- Tikkertje.
- Vlottentocht met bagage in voorjaar.
- Vuurlopen.
- Zakdoekje leggen.
- Speleologie in een grot in de Ardennen.
- Survivaltrack.
- Touwbrug oversteken.
- Voetbalwedstrijd op voetbalveld.
- Wedstrijd: wie maakt het hoogste kampvuur?
- Zenden op 2 meter.
- Een hike, waarbij het hele weekend door gelopen wordt en niet wordt geslapen.
- Zeiltocht in lelievletten op het IJsselmeer.
- Een tweedaagse hike van 40 km met een volle rugzak.

<b>Autobrand blussen</b>	<b>Britse Bulldog</b>
<b>Doorsteek door weiland met stieren</b>	<b>Egeltjes roosteren boven kampvuur</b>
<b>ATB'en dwars door een groot natuurgebied</b>	<b>Brancard-race</b>
<b>Schilderij maken met waterverf</b>	<b>Dropping van 2 km met begeleiding</b>
<b>Geen eten meegeven voor onderweg (zelf eten zoeken uit de natuur)</b>	<b>Hartmassage oefenen</b>
<b>Abseilen langs een rotswand</b>	<b>Karten</b>
<b>Klimmuur bezoeken</b>	<b>Fierljeppen</b>
<b>Hardlopen (1 km)</b>	<b>Highland games</b>

<b>Kanoën in de Biesbosch</b>	<b>Kippen slachten, bereiden en opeten</b>
<b>Knutselen met papier- maché</b>	<b>Nachtspel in een bos</b>
<b>Overnachten in sneeuwhol</b>	<b>Paalzitten</b>
<b>Skeeleren</b>	<b>Klootschieten</b>
<b>Mikado</b>	<b>Oriëntatieloop met kaart en kompas</b>
<b>Overnachten zonder tent</b>	<b>Pionieren van een 30 meter hoge JOTA-toren</b>
<b>Speurtocht met lintjes</b>	<b>Tikkertje</b>
<b>Vlottentocht in voorjaar met bagage</b>	<b>Vuurlopen</b>

<b>Zakdoekje leggen</b>	<b>Speleologie in een grot in de Ardennen</b>
<b>Survivaltrack</b>	<b>Touwbrug oversteken</b>
<b>Voetbalwedstrijd op voetbalveld</b>	<b>Wedstrijd: wie maakt het hoogste kampvuur?</b>
<b>Zenden op 2 meter</b>	<b>Een hike, waarbij het hele weekend door gelopen wordt en niet geslapen</b>
<b>Zeiltocht op IJsselmeer in lelievletten</b>	<b>Een tweedaagse hike van 40 km met volle rugzak</b>

## **Toelichting op de kaartjes van werkvorm 2: Ruig en verantwoord**

### *ATB'en dwars door een groot natuurgebied*

Categorie 2: Als je op de paden blijft.

Categorie 3: Als je buiten de paden gaat, beschadig je de natuur en dat is niet verantwoord.

### *Autobrand blussen*

Categorie 2: Onder begeleiding van de brandweer.

Categorie 3: In alle andere gevallen zijn de risico's te groot.

### *Brancard-race*

Categorie 2: Je kunt het bijvoorbeeld leuk in een route inpassen als je één van de deelnemers van tevoren inlicht en hem of haar op een post 'door zijn of haar enkel laat gaan'. Zo'n opdracht gaat om samenwerken. Dit is vaak al een uitdaging op zich.

### *Britse Bulldog*

Categorie 2: Een bekend spel, let wel op de randvoorwaarden, want er gaat wel vaak wat fout. Denk bijvoorbeeld aan: is iedereen ongeveer even sterk? Wie laat je beginnen? Je zou bijvoorbeeld van klein naar groot kunnen spelen.

### *Schilderij maken met waterverf*

Categorie 1: Leuk voor bevers, maar als je er niets leuks mee doet is het wel erg saai voor explorers en roverscouts.

Categorie 2: Niet met waterverf, maar bijvoorbeeld met voetenverf (vingerverf) of een enorm schilderij waar je met ladders e.d. aan de gang moet. Of een graffiti-wall met spuitbussen. Een doel met deze activiteit kan ook veel dingen mogelijk maken.

### *Doorsteek door weiland met stieren*

Categorie 2: Doorsteek door een bos of om het weiland heen lopen.

Categorie 3: Stieren zijn, in tegenstelling tot koeien, niet in te schatten. Laat de route om het weiland lopen. Het gaat hier om een terrein van anderen, met andermans broodwinning. Je mag een weiland of akker niet betreden zonder de toestemming van de boer.

### *Dropping van 2 km met begeleiding*

Categorie 1: Voor welpen misschien nog wel uitdagend, maar niet voor ouderen. Zo'n afstand kan wel met een groepje alleen.

Categorie 2: Misschien kun je iets anders bedenken voor zo'n korte tocht dat het wel spannend wordt. Langer maken en opdrachten onderweg maken de tocht spannender. Denk wel na over veiligheid, zoals noodenvellen en reflectorbanden.

Categorie 3: Dropping waarbij controle onmogelijk is, is voor explorers categorie 3, maar kan voor roverscouts juist heel leuk zijn, zoals een dropping van meerdere dagen in het buitenland (je wordt gedropt ergens in het buitenland ongeveer 100 km van Arnhem en hebt 3 dagen om terug te komen).

### *Egeltjes roosteren boven kampvuur*

Categorie 2: Door een poelier geslachte, maar verder niet bewerkte kippen zelf verder klaarmaken of voor de echte fijnproevers een varken aan het spit. Het is de visie van Scouting Nederland dat leden zelf geen dieren slachten.

Categorie 3: Egels zijn wettelijk beschermde dieren. Ook het doden van dieren kan niet op een 'humane' manier. Absoluut verboden dus.

### *Fierljeppen*

Categorie 2: Mits je zorgt voor droge kleren en goede randvoorwaarden.

### *Geen eten meegeven voor onderweg (zelf eten zoeken uit de natuur)*

Categorie 2: Mits je voldoende kennis bezit om te controleren wat er meegenomen wordt. Er zijn heel veel dingen mogelijk, die heel anders zijn, zoals paardenbloemen frituren. Wel zorgen voor 'reservevoedsel' voor als het fout gaat.

Categorie 3: Indien niet wordt voldaan aan bovenbeschreven randvoorwaarden.

### *Hardlopen (1 km)*

Categorie 1: Zo kaal is het een beetje zinloos. In een spel, tocht of activiteit kan het een doel dienen en kan het de tocht als geheel een stuk uitdagender maken.

Categorie 2: Hardlopen met bagage op je rug, of bijvoorbeeld bagage in een kruiwagen als onderdeel van je route.

### *Hartmassage oefenen*

Categorie 2: Onder begeleiding van een EHBO'er, die toelichting kan geven en een oefenpop bij zich heeft. Voorkeur heeft het alleen oefenen met mond-op-mondbeademing.

Categorie 3: Zonder goede begeleiding kan er meer schade dan goed gedaan worden.

### *Highland games*

Categorie 2: Mits goede randvoorwaarden.

### *Abseilen langs een rotswand*

Categorie 2: Als jouw afdeling of stam bestaat uit goed getrainde bergbeklimmers kun je dit doen. Het kan ook onder deskundige begeleiding. Of als je thuis bijvoorbeeld een eigen abseilwand hebt van 8 meter en daar vaker op oefent, kun je in de vrije natuur wel van 'kleine' rotsen abseilen.

Categorie 3: In alle andere gevallen zijn de risico's vaak te groot.

### *Kanoën in de Biesbosch*

Categorie 2: Een leuke en uitdagende activiteit.

### *Karten*

Categorie 2: Als je het doet op een erkende baan, dan is het verantwoord.

### *Kippen slachten, bereiden en opeten*

Categorie 2: Bij de poelier hele kippen met alles erop en eraan kopen en deze schoonmaken en bereiden. Wel goed opletten dat alles op een goede manier schoongemaakt wordt. Om het spannender te maken, kun je ook kiezen voor bijvoorbeeld een duif.

Categorie 3: Er is een beleid in de vereniging om geen dieren te doden. Er kwam veel maatschappelijk protest tegen toen het nog wel gebeurde.

### *Klimmuur bezoeken*

Categorie 2: Een leuke activiteit.

### *Klootschieten*

Categorie 2: Een leuke activiteit, zeker als onderdeel van een tocht.

### *Knutselen met papier-maché*

Categorie 2: Als je er een doel mee hebt, dan kan het leuk zijn. Wel oppassen dat het niet te flauw wordt.



### *Mikado*

Categorie 1: Erg flauw.

Categorie 2: Als je het doet met bijvoorbeeld pionierpalen.

### *Nachtspel in een bos*

Categorie 2: Hoewel de meeste mensen deze activiteit in deze categorie indelen, is dat niet helemaal terecht. Het is namelijk verboden om tussen zonsondergang en zonsopgang (dus als het donker is) in de meeste bossen te komen. Ook mag je in de meeste bossen niet van het pad af. Het kan dus alleen als je toestemming hebt van de boswachter.

Categorie 3: Zonder toestemming is het meestal verboden.

### *Oriëntatiewandeling met kaart en kompas*

Categorie 2: Gebeurt al vaak in de vereniging. Doe je best om er iets leuks van te maken.

### *Overnachten in sneeuwhut*

Categorie 2: Als je goed materiaal hebt en de jongeren goed hebt voorbereid op kou, is het te doen.

Categorie 3: Wanneer de sneeuw veel te los is, kan de iglo instorten. Zorg dus dat je in staat bent te beoordelen of de sneeuw die je wilt gebruiken geschikt is.

### *Overnachten zonder tent*

Categorie 2: Een beetje afhankelijk van het weer, maar als het droog is, is het heel goed. Zeker als je zelf een onderkomen bouwt (van frietbuil-tent tot een natuurlijke schuilhut).

### *Paalzitten*

Categorie 2: Je moet wel heel veel geduld hebben. Maar wat is mooier dan je eigen platform op een paal te bouwen en dan een wedstrijdje te doen? Wel de kwaliteit van de bouwsels in de gaten houden en rekening houden met veiligheidsmaatregelen, zoals klimtuigjes.

### *Pionieren van een 30 meter hoge JOTA-toren*

Categorie 3: Je moet wel heel goed materiaal hebben, heel ervaren bouwers en goed gezekeerd werken wil dit met explorers of roverscouts kunnen. Onder die voorwaarden is het categorie 2.

### *Skeelers*

Categorie 2: Prima voor een keertje. Let wel op persoonlijke bescherming (knie-, elleboog-, polsbeschermers en eventueel helmen).

### *Speleologie in een grot in de Ardennen*

Categorie 2: Mits onder begeleiding van een erkende gids (minstens 2 per 8 deelnemers), die goede voorzorgsmaatregelen heeft genomen.

Categorie 3: Als je zelf iets gaat doen. De gevaren zijn te groot.

### *Speurtocht met lintjes overdag*

Categorie 1: Leuk voor welpen, maar niet voor ouderen.

Categorie 2: Vervang de lintjes door iets dat meer spectaculair is, zoals een geurstof (hertshoornolie, boterzuur) of reflectoren. Varieer door meerder routetechnieken te gebruiken, varieer in lengte, varieer met posten.

### *Survivaltrack*

Categorie 2: Let wel op de veiligheid.

Categorie 3: Als je er een wedstrijd van maakt, wordt het al snel tot een onverantwoorde activiteit.

### *Tikkertje*

Categorie 1: Niet uitdagend (soms wel heel leuk).

Categorie 2: Als dit aangepast wordt, let dan op de veiligheid.

### *Touwbrug oversteken*

Categorie 2: Deze activiteit kan heel goed, maar dwing mensen niet. Als je er mensen met bagage overheen laat gaan, zorg dan dat er droge kleren zijn en een plek om de natte slaapzak te drogen. Indien nodig de deelnemers zekeren!

### *Vlottentocht in voorjaar met bagage*

Categorie 2: Onder hele strikte voorwaarden zou het kunnen, maar het is meer een activiteit voor hoog zomer en zelfs dan moet je rekening houden met reserve bagage.

Categorie 3: Zelfs als de zon schijnt in het voorjaar is de watertemperatuur nog erg laag. Als mensen in het water vallen, zijn ze binnen een kwartier onderkoeld. Ook het meenemen van de bagage is een groot risico als die in het water valt. Het is 's avonds vaak nog te koud om zonder bagage te zitten.

### *Voetbalwedstrijd op voetbalveld*

Categorie 1: Als mensen willen voetballen, gaan ze wel naar een voetbalclub.

Categorie 2: Voetbal op een helling, paaltjesvoetbal, of combineer het met een partijtje frisbee (Team 1 speelt tegen team 2 in N-Z richting voetbal, en in O-W richting frisbee.)

### *Vuurlopen*

Categorie 3: Het gaat zelfs bij professionals wel eens fout, dus niet proberen.

### *Wedstrijd: Wie maakt het hoogste kampvuur?*

Categorie 2: Enkele mogelijke aanpassingen: wie kan het vuur het langst laten branden op een bepaalde hoeveelheid hout, wie heeft het vuur het eerst aan, wie heeft het eten het eerst gaar, wie kan zijn vuur het best 'verstoep' houden?

Categorie 3: Het ontardt waarschijnlijk snel in onverantwoordelijke toestanden.

### *Zakdoekje leggen*

Categorie 1: Leuk voor bevers.

Categorie 2: Je zou zakdoekje leggen kunnen gebruiken om te combineren met een andere activiteit, en daardoor de andere activiteit wat meer inhoud geven. Zakdoekje leggen tijdens het kanoën, schaatsen of ATB'en?

### *Zeiltocht op IJsselmeer in lievelletten*

Categorie 2: Als je een waterwerkgroep bent, die veel ervaring heeft in zeilen op groot open water, dan kan het onder voorwaarden wel. Neem wel een aantal motorboten mee voor de begeleiding en voor noodgevallen!

Categorie 3: Elk jaar verdrinkt er een tiental mensen op het IJsselmeer, die overvallen worden door veranderende weersomstandigheden of die niet voldoende kennis van zaken hebben. Je moet dus heel zeker van jezelf en je jeugdleden zijn wil je dit gaan doen.

### *Zenden op 2 meter*

Categorie 2: Je hebt hier een zendmachtiging voor nodig. Als je die hebt, kan het heel leuk zijn om dit in een spel of route te gebruiken. Met mobilofoons (van de EHBO of brandweer) is het wel mogelijk om zonder machtiging te zenden.

Categorie 3: Zenden op 2 meter zonder machtiging is verboden.

*Een hike, waarbij het hele weekend door gelopen wordt en niet wordt geslapen*

Categorie 2: Varieer met de tijden, slaap steeds korte momenten en op onverwachte tijden, maar zorg er wel voor dat over het geheel genomen voldoende geslapen wordt. Of draai de dag om: begin met cola en chips, dan het diner, dan de lunch en ten slotte het ontbijt. Of maak dagen van 16 uur, in plaats van 24 uur.

Categorie 3: Het hele weekend niet slapen, is onverantwoord. Op het einde kunnen de jongeren niet meer inschatten wat wel en wat niet kan en daarnaast moeten ze waarschijnlijk de dag erna weer gewoon naar school.

*Een tweedaagse hike van 40 km met volle rugzak*

Categorie 2: Kortere maar bijvoorbeeld moeilijkere route, ander gebied, survivalonderdelen, activiteiten met water. Kortom, mogelijkheden genoeg om een activiteit uitdagend te maken.

Categorie 3: Het kan wel iets minder. Denk aan andere variaties om de activiteit uitdagend te maken dan alleen maar afzien. Aan de andere kant vinden vooral oudere explorers en roverscouts het wel een uitdaging aan zo'n activiteit mee te doen om hun eigen fysieke